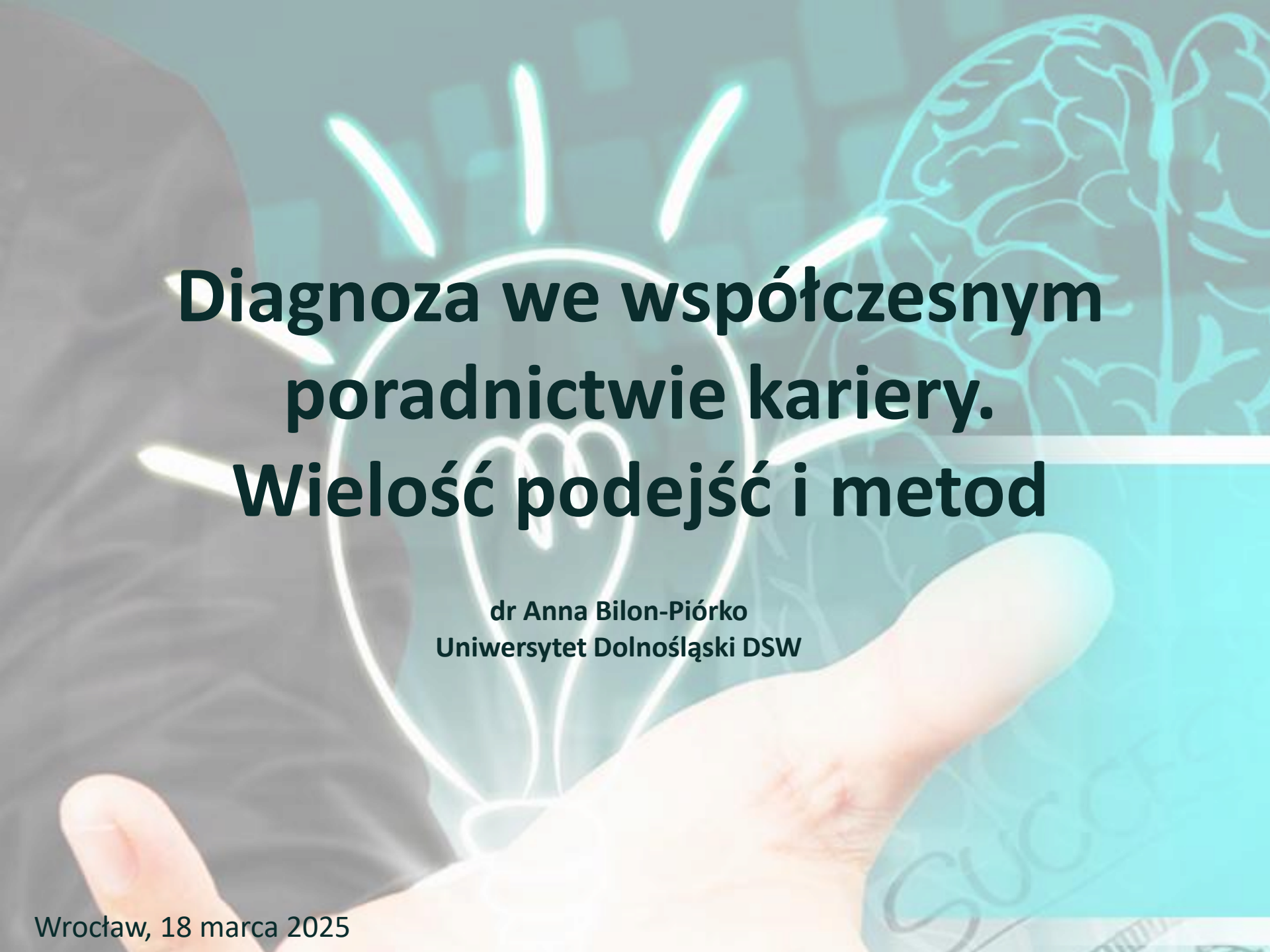
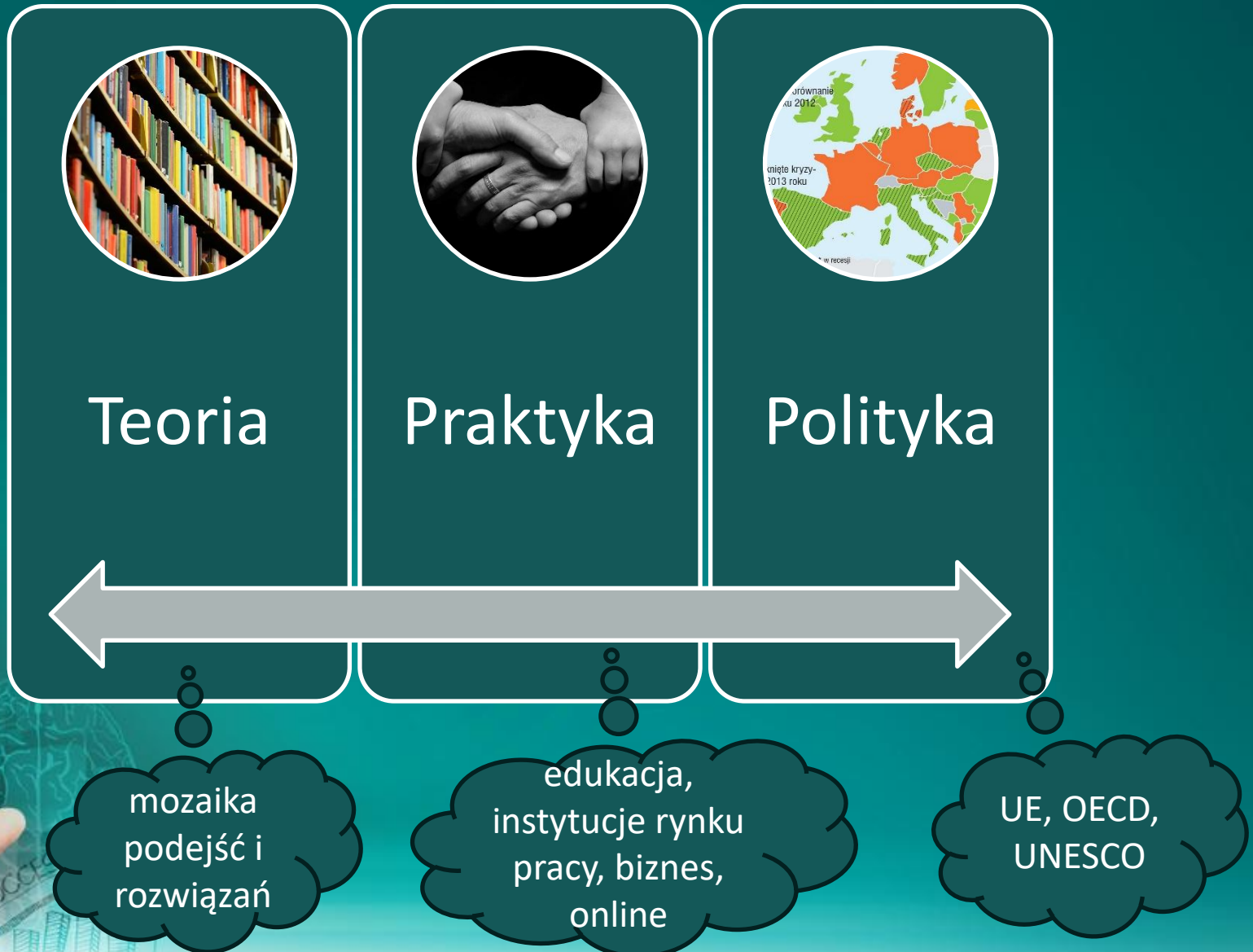

Diagnoza we współczesnym poradnictwie kariery. Wielość podejść i metod

**dr Anna Bilon-Piórko
Uniwersytet Dolnośląski DSW**

Współczesne poradnictwo kariery, czyli co?

Zmieniające się konteksty i kariery

V - volatility (zmienność)

U – uncertainty (niepewność)

C - complexity (złożoność)

A - Ambiguity (niejednoznaczność)

- nieprzewidywalność rynku pracy i karier
- nowe podejścia do kariery
- nowe typy i wzory karier

B - brittle (kruchy)

A - anxious (niepokojny)

N - non-linear (nieliniowy)

I – incomprehensible
(niezrozumiały)

- kariera jest indywidualna?
- kariera jest jednostkowa?
- kariera jest wolnym wyborem?

Kompetencje kluczowe i kompetencje kariery

(Kuijpers i inni)

osobiste, społeczne,
obywatelskie

nie są tym samym co
kompetencje zawodowe

rozpoznawanie
celów

budowanie
sieci kontaktów

refleksja nad
motywacją

kompetencje
kierowania
rozwojem
zawodowym

wielojęzyczność,
ekspresja
kulturalna itd.

umiejętności
uczenia się i
nastawienie na
rozwój

refleksja nad
zdolnościami i
możliwościami

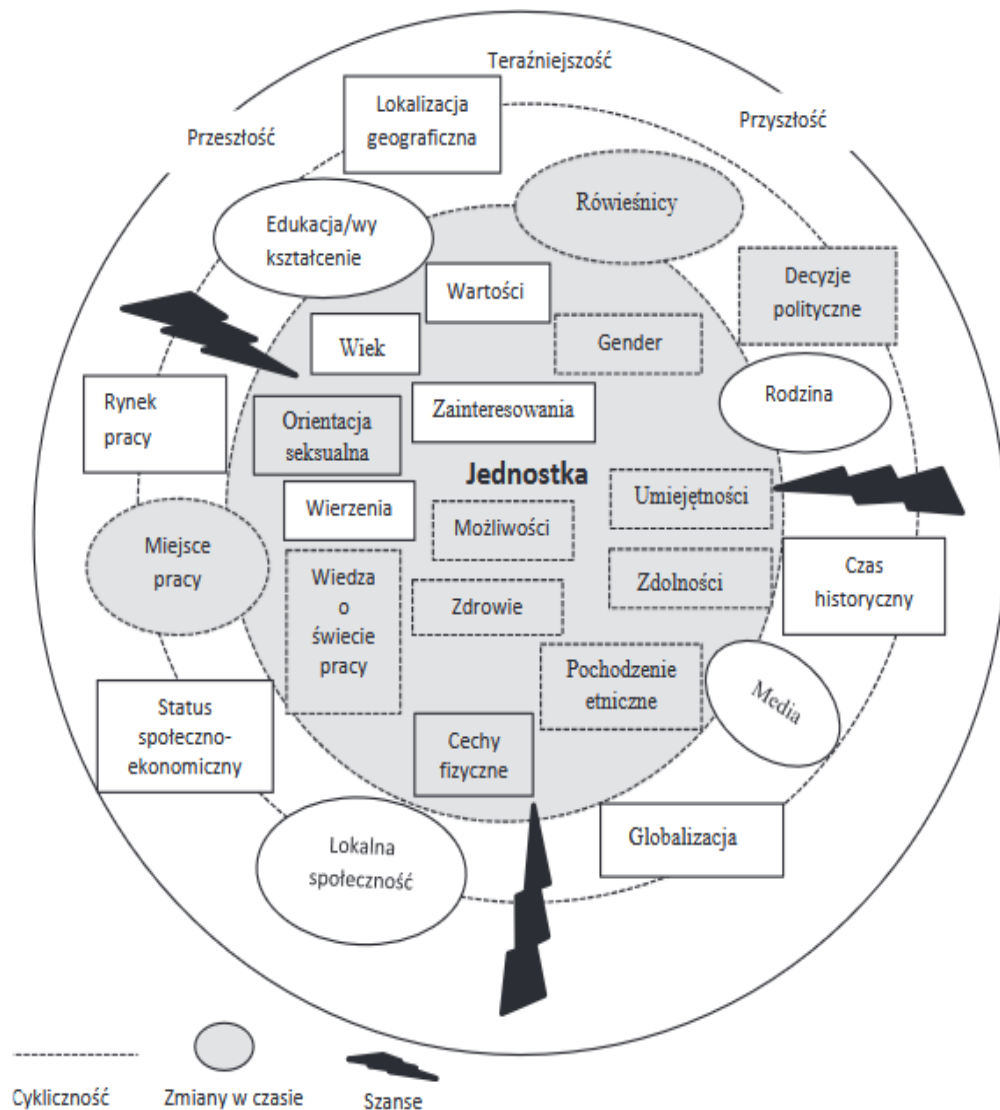
eksplorowanie
rynku pracy

cyfrowe, rozumienia i
tworzenia informacji,
przedsiębiorczości

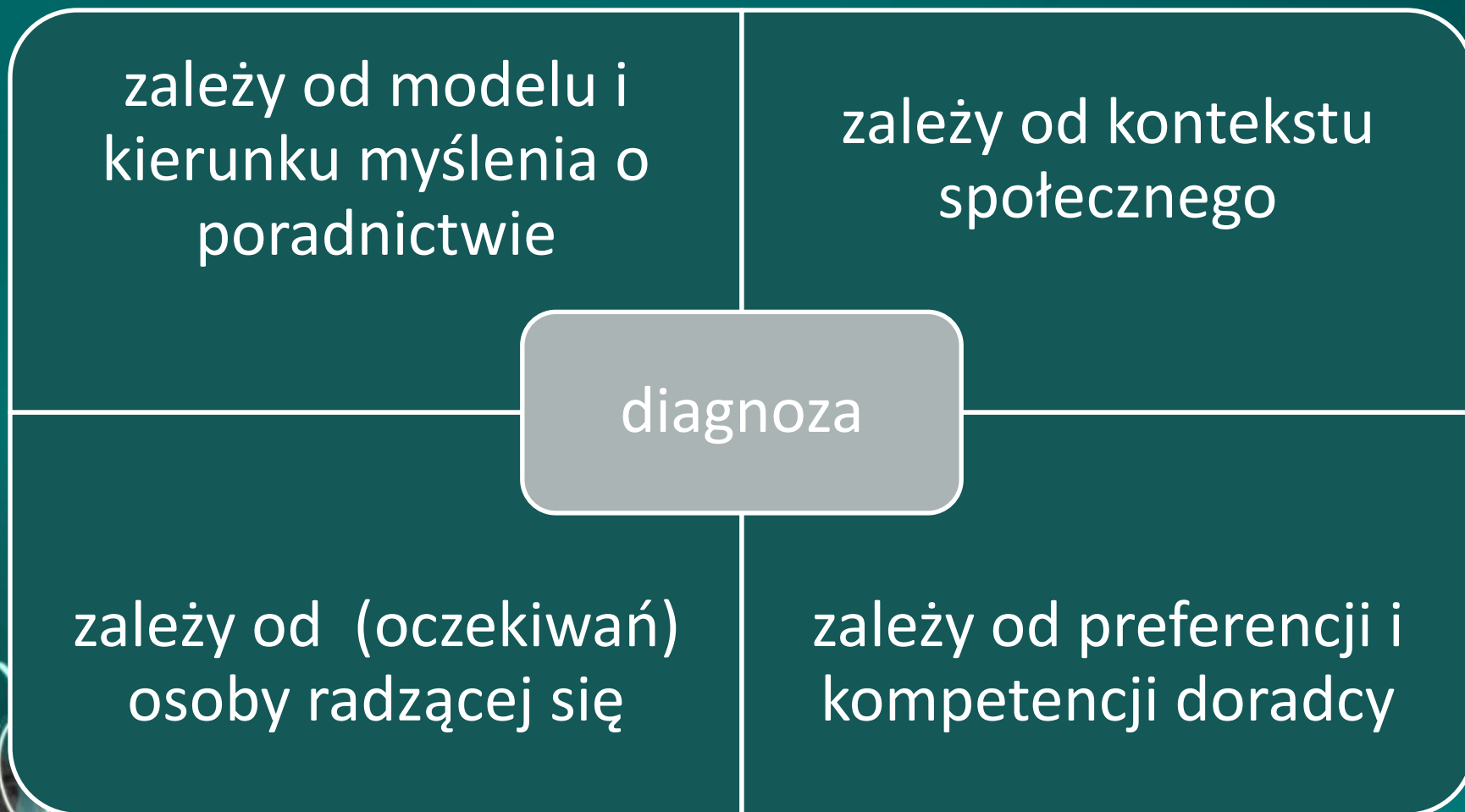
Rozwój zawodowy jednostki

- kontekstualny
- złożony
- jest pochodną (relacją!) czynników wewnętrznych i zewnętrznych

Rys. 1. Kariera w ujęciu STF, źródło: W. Patton, M McMahon, *Career development and systems theory: A new relationship*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole, 1999.

Jaką rolę pełnić mogą diagnozy?

Modele i kierunki myślenia o poradnictwie

Kierunek myślenia o poradnictwie	Kontekst społeczny i kulturowy	Oczekiwania
pozytywistyczny racjonalno-instrumentalny	relatywnie stabilne kariery, rynki pracy i systemy społeczne	dopasowanie
interpretatywny – rozumiejąco-adaptacyjny	rosnąca niepewność zatrudnienia i elastyczność karier	zrozumienie
emancypacyjno–krytyczny	kultura i społeczeństwo jako źródło opresji, nierówności społeczne, nierówne szanse życiowe	emancypacja
postmodernistyczny	rosnąca niepewność zatrudnienia i elastyczność karier, indywidualizacja, neoliberalizm	osiągnięcia
post-krytyczny i (post)postmodernistyczny	kryzysy społeczne (ekonomiczny, klimatyczny)	relacje

Modele i kierunki myślenia o poradnictwie

- współistnienie kontekstów i modeli („a half-truth”)
- ograniczona rola teorii i „wielkich narracji”
- zmiany i przyspieszenia współistnieją z „retrotopią”

**wielość podejść i
modeli diagnoz**

Cele i metody diagnozy

Kierunek myślenia o poradnictwie	Cele diagnozy	Metody diagnozy
pozytywistyczny racjonalno-instrumentalny	dopasowanie człowieka do szkoły lub rynku pracy	testy psychometryczne; testy predyspozycji zawodowych, np. Test MBTI, SII
interpretatywny – rozumiejąco-adaptacyjny	zrozumienie znaczeń, umożliwienie osobie radzącej zrozumienie świata i adaptację do niego	metody narracyjne (np. wywiady), mapowanie, portfolio, gry i zabawy, metody projekcyjne
emancypacyjno–krytyczny	emancypacja, skupienie na sprawczości i społecznych nierównościach; budowanie krytycznej świadomości	metody narracyjne, skupione na zrozumieniu otoczenia osoby radzącej się, wywiady, portfolia, metody projekcyjne
postmodernistyczny	umożliwienie poznania siebie i kierowania własnym życiem (np. <i>life-design</i>)	narracyjne, wywiady, mapowania, portfolio, gry i zabawy, metody projekcyjne
post-krytyczny i (post)postmodernistyczny	umożliwienie zrozumienia jak społeczeństwo kształtuje karierę i emancypacja	narracyjne, wywiady, mapowania, portfolio, gry i zabawy, metody projekcyjne

Typologie diagnoz (Ziemski)

- **Diagnoza klasyfikacyjna** (cecha-czynnik, Holland itd..)
- **Diagnoza genetyczna** (wyjaśnienie stanu obecnego i jego przyczyn)
- **Diagnoza znaczenia** (jaką wartość i znaczenie osoba radząca się nadaje cechom i rzeczom; wyjaśnia aspiracje i przekonania)
- **Diagnoza fazy** (analiza procesu rozwoju zawodowego, np. z teorii B. Law'a)
- **Diagnoza prognostyczna** (pozwała skonfrontować aspiracje z rzeczywistymi uzdolnieniami)

Wnioski

współczesne konteksty wymagają rewizji podejść do diagnozy

metody i techniki diagnoz są wtórne wobec podejść i celów

wiedza doradców pozwala im na budowanie własnego warsztatu

współczesne poradnictwo kariery wymaga refleksyjnego i krytycznego podejścia do diagnozowania

Dziękuję za uwagę!

kontakt: anna.bilon@dsw.edu.pl

Dr Anna Bilon-Piórko, Uniwersytet Dolnośląski DSW, egzaminator zewnętrzny w Center for Lifelong Learning University of Warwick, dodatkowy konsultant krajowy w zakresie doradztwa zawodowego w Europejskim Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (CEDEFOP), sieci CareersNet

